

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

SVET

Strategija EU na področju drog (2013–2020)

(2012/C 402/01)

PREGOVOR

1. Ta strategija EU na področju drog opredeljuje osnovni politični okvir in prednostne naloge politike EU na področju drog za obdobje 2013–2020, ki so jih določile države članice in institucije EU. Okvir, namen in cilji te strategije bodo služili kot podlaga dveh zaporednih štiriletnih akcijskih načrtov EU za boj proti drogam.

2. Ta strategija je v prvi vrsti zasnovana na temeljnih načelih zakonodaje EU in v vseh pogledih podpira temeljne vrednote Unije: spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, solidarnosti, pravne države in človekovih pravic. Njen cilj je zaščititi in izboljšati blaginjo družbe in posameznika, varovati javno zdravje, zagotoviti visoko raven varnosti prebivalstva ter vzpostaviti uravnotežen, celosten in na dokazih utemeljen pristop k fenomenu drog.

3. Strategija temelji tudi na mednarodnem pravu, zadevnih konvencijah ZN⁽¹⁾, ki zagotavljajo mednarodni pravni okvir za obravnavanje fenomena prepovedanih drog, in Splošni deklaraciji o človekovih pravicah. V strategiji EU na področju drog so upoštevani zadevni politični dokumenti ZN, vključno s politično deklaracijo in akcijskim načrtom o mednarodnem sodelovanju pri oblikovanju celovite in uravnotežene strategije za reševanje svetovne problematike drog iz leta 2009, v kateri je navedeno, da sta zmanjšanje povpraševanja po drogah in njihove ponudbe elementa politike na področju prepovedanih drog, ki se medsebojno dopolnjujeta, ter politično deklaracijo o HIV/aidsu. Strategija je bila pripravljena na osnovi načel iz Lizbonske pogodbe ter ustreznih pristojnosti Unije in posameznih držav članic. Upoštevani sta subsidiarnost in sorazmernost, saj je namen te strategije EU prispevati dodano vrednost nacionalnim strategijam. Strategija se bo izvajala v skladu s temi načeli in pristojnostmi. Prav tako sta v strategiji v celoti upoštevana Evropska konvencija o človekovih pravicah in Listina EU o temeljnih pravicah.

4. S prednostnimi nalogami in ukrepi na področju prepovedanih drog, ki jih ta strategija spodbuja in usklajuje, naj bi do leta 2020 dosegli celosten učinek na temeljne vidike stanja na področju drog v EU. Z njimi se zagotovijo visoka raven varovanja zdravja ljudi, družbena stabilnost in varnost, in sicer z usklajenim, učinkovitim in uspešnim izvajanjem ukrepov, posegov in pristopov na področju zmanjšanja povpraševanja po drogah in njihove ponudbe na nacionalni ravni, ravni EU in mednarodni ravni ter zmanjšanjem morebitnih nenačrtovanih negativnih posledic, povezanih z izvajanjem teh ukrepov.

5. Fenomen drog je nacionalno in mednarodno vprašanje, ki ga je treba obravnavati v globalnem okviru. Zato imajo usklajeni ukrepi, ki se izvajajo na ravni EU, pomembno vlogo. Ta strategija EU na področju drog vzpostavlja skupen, na dokazih utemeljen okvir za odzivanje na fenomen drog znotraj in zunaj EU.

⁽¹⁾ Enotni konvenciji ZN o mamilih iz leta 1961, kot je bila spremenjena s protokolom iz leta 1972, Konvenciji o psihotropnih snoveh (1971) in Konvenciji proti nedovoljenemu prometu z mamili in psihotropnimi snovmi (1988).

Strategija z okvirom skupnih in dopolnilnih ukrepov zagotavlja, da so sredstva, ki se vložijo v to področje, porabljena učinkovito in smotno, ob upoštevanju institucionalnih in finančnih omejitev ter zmogljivosti držav članic in institucij EU.

6. Namen strategije je prispevati k zmanjšanju povpraševanja po drogah in njihove ponudbe v EU ter k zmanjšanju zdravstvenega in družbenega tveganja in škode, ki jo povzročajo droge, in sicer prek strateškega pristopa, ki krepí in dopolnjuje nacionalne politike, zagotavlja okvir za usklajene in skupne ukrepe ter predstavlja temelj in politični okvir za zunanje sodelovanje EU na tem področju. Ta namen bo dosežen s celostnim, uravnoteženim in na dokazih utemeljenim pristopom.

7. Ta strategija temelji na izkušnjah, pridobljenih med izvajanjem prejšnje strategije EU na področju drog in z njo povezanih akcijskih načrtov, vključno z ugotovitvami in priporočili iz zunanje ocene strategije EU na področju drog za obdobje 2005–2012, ter upošteva razvoj drugih zadevnih politik in ukrepe na področju drog na ravni EU in mednarodni ravni.

I. Uvod

8. Strategija vključuje nove pristope in obravnava nove izzive, ki so bili opredeljeni v zadnjih letih, zlasti:

- naraščajoči trend uporabe več različnih snovi hkrati, vključno s sočasnim uživanjem dovoljenih snovi, kot so alkohol ali nadzirana zdravila na recept, in prepovedanih snovi;
- trende uporabe neopiodnih drog ter pojav in širitev novih psihoaktivnih snovi,
- potrebo po zagotavljanju in izboljšanju dostopa do nadziranih zdravil na recept,
- potrebo po večji kakovosti, razpoložljivosti in raznolikosti storitev za zmanjšanje povpraševanja po drogah,
- stalno visoko pojavnost bolezni, ki se prenašajo s krvjo, zlasti virusnega hepatitisa C, med uporabniki drog za vbizganje in nevarnost morebitnih ponovnih izbruhov epidemije okužbe z virusom HIV in drugih bolezni, ki se prenašajo s krvjo, zaradi uporabe drog za vbizganje,
- število smrti zaradi drog v EU, ki ostaja zelo visoko,
- potrebo, da se v boju proti uporabi drog upošteva celosten pristop k zdravstveni oskrbi, v okviru katerega se med drugim obravnava tudi psihiatrična komorbidnost,
- dinamiko trgov prepovedanih drog, vključno s spremembami poti trgovanja s prepovedanimi drogami, čezmejnimi organiziranim kriminalom in uporabo novih komunikacijskih tehnologij kot sredstva, ki omogoča lažje razpečevanje prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi,
- potrebo po preprečevanju preusmeritev predhodnih snovi, sestavin za pridobivanje predhodnih snovi in drugih ključnih kemikalij, ki se uporabljajo za prepovedano proizvodnjo drog, iz zakonitega na nezakoniti trg ter preusmeritev nekaterih kemikalij, ki se uporabljajo kot sredstva za redčenje.

9. Cilji strategije EU na področju drog so:

- prispevati k opaznemu zmanjšanju povpraševanja po drogah, odvisnosti in z drogami povezanega tveganja in škode na zdravstvenem in družbenem področju,
- prispevati k razbitju trga prepovedanih drog in opaznemu zmanjšanju razpoložljivosti prepovedanih drog,
- spodbujati usklajevanje s poglobljeno razpravo o razvoju in izzivih na področju drog ter analize tega razvoja na ravni EU in mednarodni ravni,

- nadalje okrepiti dialog in sodelovanje na področju drog med EU ter tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami,
- prispevati k boljšemu širjenju rezultatov spremljanja, raziskav in ocenjevanja ter k boljšemu razumevanju vseh vidikov fenomena drog in učinka posredovanj, da se vzpostavi trdna, celovita in na dokazih utemeljena podlaga politik in ukrepov.

10. Strategija temelji na dosežkih EU ⁽¹⁾ na področju prepovedanih drog ter upošteva rezultate rednih in celovitih ocen trenutnih razmer na področju drog, zlasti Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, hkrati pa priznava potrebo po proaktivnem odzivanju na razvoj dogodkov in izzive.

11. Strategija zajema dve področji ukrepanja, in sicer zmanjšanje povpraševanja po drogah in zmanjšanje njihove ponudbe, ter tri prečne teme: (a) usklajevanje, (b) mednarodno sodelovanje in (c) raziskave, obveščanje, spremljanje in vrednotenje. Z njo povezana zaporedna akcijska načrta, ki ju bosta pripravili ustrezni predsedstvi leta 2013 in 2017, bosta vključevala seznam specifičnih ukrepov s časovnim načrtom za izvajanje, odgovornih strani, kazalnikov in ocenjevalnih orodij.

12. Ob upoštevanju trenutnega stanja na področju drog in potreb pri izvajanju strategije bo za vsako od obeh področij ukrepanja in treh prečnih tem izbrano omejeno število usmerjenih ukrepov, ki bodo vključeni v akcijske načrte, na podlagi naslednjih meril:

- (a) ukrepi morajo biti utemeljeni na dokazih, znanstveno utemeljeni in stroškovno učinkoviti, njihov cilj pa morajo biti uresničljivi in merljivi rezultati, ki jih je mogoče oceniti;
- (b) ukrepi bodo časovno opredeljeni, povezani z referenčnimi merili in kazalniki uspešnosti, v njih pa bodo določene strani, odgovorne za izvajanje, poročanje in ocenjevanje;
- (c) ukrepi morajo imeti jasen pomen za EU in zagotavljati dodano vrednost.

13. Da bi zagotovili nemoteno usmerjenost v izvajanje strategije in z njo povezanih akcijskih načrtov, vsako predsedstvo ob podpori Komisije in na podlagi strokovnih prispevkov Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami ter Europolu obravnava prednostne naloge in ukrepe, ki v zadevnem mandatu zahtevajo nadaljnje ukrepanje Horizontalne delovne skupine za droge, ter spremlja napredek v zvezi s tem. Komisija ob upoštevanju podatkov, ki jih zagotovijo države članice, Evropska služba za zunanje delovanje (ESZD), Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol, drugi organi EU ter civilna družba, dvakrat letno pripravi poročilo o napredku, v katerem oceni uresničevanje ciljev in prednostnih nalog strategije EU na področju drog in z njo povezanega akcijskega načrta oz. akcijskih načrtov.

14. Komisija bo ob upoštevanju podatkov, ki jih zagotovijo države članice, Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol, druge ustrezne institucije in organi EU ter civilna družba, do leta 2016 začela zunanje vmesno ocenjevanje strategije za pripravo drugega akcijskega načrta za obdobje 2017–2020. Komisija bo ob zaključku strategije na področju drog in z njo povezanih akcijskih načrtov do leta 2020 začela celovito zunanje ocenjevanje njihovega izvajanja. Pri tem ocenjevanju bi bilo treba upoštevati tudi informacije držav članic, EMCDDA, Europol, drugih ustreznih institucij in organov EU ter civilne družbe, ter pretekle ocene, da se pridobijo informacije in pripravijo priporočila za prihodnji razvoj politike EU na področju drog.

15. Da bi dosegli cilje in zagotovili učinkovitost, bodo v okviru strategije EU na področju drog za obdobje 2013–2020, kjer je to mogoče, uporabljeni obstoječi instrumenti in organi, ki so pristojni na področju drog v okviru zadevnega mandata ali pomembni za ključne vidike tega področja, tako znotraj EU (zlasti Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol, Eurojust, Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni ter Evropska agencija za zdravila) kot v sodelovanju z organi zunaj nje (npr. Urad Združenih narodov za droge in kriminal, Svetovna carinska organizacija, Svetovna zdravstvena organizacija ter skupina Pompidou). Komisija, visoka predstavica, Svet in Evropski parlament bodo zagotovili, da so dejavnosti EU na področju prepovedanih drog usklajene in se medsebojno dopolnjujejo.

⁽¹⁾ Poročilo o neodvisni oceni strategije EU na področju drog za obdobje 2005–2012 in z njo povezanih akcijskih načrtov: http://ec.europa.eu/justice/anti-drugs/files/rand_final_report_eu_drug_strategy_2005-2012_en.pdf

16. Za uresničitev ciljev te strategije EU na področju drog bi bilo treba dodeliti ustrezna in usmerjena sredstva tako na ravni EU kot na nacionalni ravni.

II. Področje ukrepanja: zmanjšanje povpraševanja po drogah

17. Zmanjšanje povpraševanja po drogah zajema vrsto enakovrednih ukrepov, ki se vzajemno dopolnjujejo, med drugim preventivne ukrepe (okoljske, splošne, izbirne in indikativne), zgodnje odkrivanje in posredovanje, zmanjšanje tveganja in škode, zdravljenje, rehabilitacijo ter ponovno vključitev v družbo in okrevanje.

18. V zvezi z zmanjšanjem povpraševanja po drogah sta cilja strategije EU na področju drog za obdobje 2013–2020 prispevati k opaznemu zmanjšanju uporabe prepovedanih drog in zvišati starost, pri kateri mladi začnejo uporabljati droge, da se preprečijo in zmanjšajo problematična uporaba drog, odvisnost od drog ter z drogami povezana tveganje in škoda na zdravstvenem in družbenem področju, in sicer s celostnim, večdisciplinarnim, na dokazih utemeljenim pristopom ter s spodbujanjem in ohranjanjem usklajenosti med zdravstvenimi, socialnimi in pravosodnimi politikami.

19. Pri zmanjšanju povpraševanja po drogah so bile določene naslednje prednostne naloge, ki niso navedene po pomembnosti:

- 19.1 Izboljšati je treba razpoložljivost, dostopnost in obseg učinkovitih in raznolikih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po drogah, spodbujati uporabo in izmenjavo najboljših praks ter oblikovati in uveljaviti standarde kakovosti za preventivne ukrepe (okoljske, splošne, izbirne in indikativne), zgodnje odkrivanje in posredovanje, zmanjševanje tveganja in škode, zdravljenje, rehabilitacijo ter ponovno vključitev v družbo in okrevanje.
- 19.2 Izboljšati je treba razpoložljivost in učinkovitost preventivnih programov (od začetnega učinka do dolgoročne trajnosti) ter povečati ozaveščenost glede tveganosti uporabe prepovedanih drog in drugih psihoaktivnih snovi ter povezanih posledic. V ta namen bi morali preventivni ukrepi vključevati zgodnje odkrivanje in posredovanje, spodbujanje zdravega načina življenja in usmerjeno (torej izbirno in indikativno) preventivo, namenjeno tudi družinam in skupnostim.
- 19.3 Oblikovati in okrepiti je treba učinkovite ukrepe za zmanjšanje povpraševanja kot odziv na izzive, kot so uporaba več različnih drog hkrati, vključno s sočasnim uživanjem dovoljenih in prepovedanih snovi, zloraba nadziranih zdravil na recept ter uporaba novih psihoaktivnih snovi.
- 19.4 Povečati je treba naložbe v nadaljnje raziskave učinkovitih ukrepov za zmanjšanje tveganja in škode, namenjenih občutnemu zmanjšanju števila smrti, ki so posredno ali neposredno povezane z drogami, in pojavnosti nalezljivih bolezni, ki se prenašajo s krvjo in so pogosto povezane z uporabo drog, med drugim HIV in virusnega hepatitisa, pa tudi spolno prenosljivih bolezni in tuberkuloze.
- 19.5 Po vsej EU je treba razširiti razpoložljivost, dostopnost in obseg učinkovitega in raznolikega zdravljenja zasvojenosti z drogami na problematične in odvisne uporabnike drog, vključno z uporabniki neopioidnih snovi, da lahko vsi, ki to želijo, začnejo z zdravljenjem zasvojenosti v skladu z zadevnimi potrebami.
- 19.6 Na osnovi ustrezne ocene zdravstvenega stanja in potreb zapornikov je treba primerno okrepiti razvoj, razpoložljivost in obseg ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po drogah v zaporih, da se vzpostavi oskrba, ki je po kakovosti enakovredna oskrbi v skupnosti, in sicer v skladu s pravico do zdravstvenega varstva in človekovega dostojanstva, ki je zapisana v Evropski konvenciji o človekovih pravicah in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. V vseh fazah kazenskopravnega sistema in po izpustitvi bi bilo treba zagotoviti neprekinjeno oskrbo.
- 19.7 Razviti in nadgraditi je treba celostne modele oskrbe, ki zajemajo potrebe, povezane z duševnimi in/ali telesnimi zdravstvenimi težavami, rehabilitacijo in socialno podporo, da se izboljšajo in okrepijo zdravstveni in socialni položaj, ponovna vključitev v družbo in okrevanje problematičnih in odvisnih uporabnikov drog, vključno s tistimi, ki trpijo za komorbidnostjo.

- 19.8 Razviti je treba učinkovite in diferencirane ukrepe za zmanjšanje povpraševanja po drogah, katerih namen je zmanjšanje števila mladih, ki začnejo uporabljati droge, in/ali zvišanje starosti, pri kateri začnejo z uporabo; ti ukrepi morajo ustrezati potrebam določenih skupin, vzorcem uporabe drog in okoljem, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti ranljivim in obrobni skupinam.
- 19.9 Preprečiti je treba lokalne in regionalne epidemije uporabe drog, ki bi lahko ogrozile javno zdravje v EU, z zagotavljanjem usklajenih in učinkovitih skupnih pristopov.
- 19.10 Prednostne naloge za zmanjšanje povpraševanja po drogah morajo upoštevati posebne značilnosti, potrebe in izzive fenomena drog na nacionalni ravni in ravni EU. Nujno je, da se v ta namen zagotovi ustrezna raven sredstev na lokalni in nacionalni ravni ter ravni EU.

III. Področje ukrepanja: zmanjšanje ponudbe drog

20. Zmanjšanje ponudbe drog vključuje preprečevanje, onemogočanje in razbijanje zlasti organiziranega kriminala, povezanega z drogami, prek sodelovanja na področju pravosodja in kazenskega pregona, preprečevanja, zaplembe sredstev, pridobljenih s kaznivimi dejanji, preiskav in upravljanja meja.
21. V zvezi z zmanjšanjem ponudbe drog je cilj strategije EU na področju drog za obdobje 2013–2020 s preprečevanjem trgovanja s prepovedanimi drogami, razbitjem organiziranih kriminalnih združb, vpletenih v izdelavo drog in trgovino z njimi, učinkovito uporabo kazenskoopravnega sistema, učinkovitim kazenskim pregonom na podlagi obveščanja ter večjo izmenjavo obveščevalnih podatkov prispevati k opaznemu zmanjšanju razpoložljivosti prepovedanih drog. Na ravni EU bo poudarek na obsežnih, čezmejnih in organiziranih kriminalnih dejavnostih na področju drog.
22. Pri zmanjšanju ponudbe drog so bile določene naslednje prednostne naloge, ki niso navedene po pomembnosti:
- 22.1 Okrepiti je treba sodelovanje in usklajevanje med agencijami kazenskega pregona na strateški in operativni ravni. To bi moralo zajemati, vendar ne bi smelo biti omejeno na, izboljšanje čezmejnne izmenjave informacij (in obveščevalnih podatkov) v realnem času, najboljših praks in znanja ter izvajanje skupnih operacij in preiskav. Pri tem bi bilo treba pomen pripisati tudi sodelovanju s tretjimi državami pri preprečevanju organiziranih kriminalnih dejavnosti na področju drog, ki so usmerjene proti EU ali se izvajajo v EU.
- 22.2 Zmanjšati je treba proizvodnjo, tihotapljenje, razpečevanje in prodajo prepovedanih drog ter trgovanje z njimi v EU in čez mejo, pa tudi omogočanje takih dejavnosti, prav tako pa je treba omejiti preusmerjanje predhodnih snovi in sestavin za pridobivanje predhodnih snovi za droge ter drugih ključnih kemikalij, ki se uporabljajo pri prepovedani proizvodnji drog.
- 22.3 Učinkovito se je treba odzivati na nove trende, kot sta preusmeritev nekaterih kemikalij, ki se uporabljajo kot sredstva za redčenje prepovedanih drog in ponujanje drog z uporabo nove tehnologije.
- 22.4 Posebno pozornost je treba nameniti novim komunikacijskim tehnologijam, ki imajo precejšen pomen pri lažšanju proizvodnje, trženja in razpečevanja drog (tudi nadzorovanih novih psihoaktivnih snovi) ter trgovanja z njimi.
- 22.5 Države članice še naprej sodelujejo in po potrebi usklajujejo svoje dejavnosti na ravni EU skupaj z ustreznimi organi in agencijami EU ter mednarodnimi organi in agencijami, kot so Europol, Eurojust in Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, ter v celoti uporabljajo obstoječe instrumente in metode, ki so na voljo na področju sodelovanja pravosodnih organov in organov kazenskega pregona, na primer obveščevalno vodene policijske dejavnosti, profiliranje drog, skupne preiskovalne enote, skupne carinske in policijske ukrepe ter ustrezne pobude, kot so projekti platforme EMPACT (evropska multidisciplinarna platforma za boj proti kaznivim dejanjem) in platforma uradnikov za zvezo, pa tudi prek uporabe regionalnih platform.
- 22.6 Na ravni EU je poudarek na obveščevalno vodenem kazenskem pregonu, usmerjenem zoper obsežno proizvodnjo drog in trgovanje z njimi. Še bolj bi bilo treba okrepiti tesnejše usklajevanje in sodelovanje med agencijami kazenskega pregona v državah članicah in med njimi ter z Europolom.

- 22.7 Kadar se take naloge ne sprožijo ali izvajajo prek Europolu, bi lahko po potrebi v EU uvedli priložnostne regionalne pobude ali platforme za sodelovanje pri boju proti novim grožnjam, do katerih prihaja zaradi spreminjajočih se poti trgovanja z drogami ter novih centrov organiziranega kriminala, kar se izvede z usklajenim ukrepanjem. Ti ukrepi morajo biti usklajeni z obstoječo pravno in operativno ureditvijo na ravni EU ter jo dopolnjevati, temeljijo pa na ocenah in analizah ogroženosti. Take strukture sodelovanja bi morale biti prožne, lahko so le začasne, odvisno od prihodnjega razvoja specifične nevarnosti, s katero se spopadajo, in morale bi tesno sodelovati z vsemi ustreznimi agencijami in platformami EU, zlasti z Europolom.
- 22.8 Po potrebi je treba okrepiti sodelovanje v EU na področju pravosodja in kazenskega pregona, povezanega z drogami, ter uporabo obstoječih praks, pri čemer se je treba začeti odzivati hitreje in natančneje. Podpirati je treba sodelovanje na področju pravosodja in kazenskega pregona ter izmenjavo informacij in obveščevalnih podatkov.
- 22.9 Ustrezno je treba okrepiti zakonodajni okvir Evropske unije, tako da bo okrepljeno tudi ukrepanje EU pri soočanju z novimi trendi, zagotoviti medsebojno dopolnjevanje skupnih prizadevanj za razbitje čezmejnih organiziranih kriminalnih združb, zaplembo premoženjskih koristi, pridobljenih s kaznivimi dejanji, povezanimi z drogami, pri čemer je treba v celoti izkoristiti mrežo uradov za povrnitev premoženja v EU, rezultat česar bo učinkovitejše spoprijemanje s trgovino z drogami. Preučili bi lahko tudi nadaljnji razvoj ustreznih instrumentov kazenskega pregona.
- 22.10 EU si prizadeva za učinkovitejše politike na področju zmanjševanja ponudbe drog in v ta namen krepí ocenjevanje in analiziranje politik za boljše razumevanje trgov drog in kaznivih dejanj, povezanih z drogami, ter učinkovitejše ukrepe kazenskega pregona na področju drog.
- 22.11 EU po potrebi spodbuja uporabo, spremljanje in učinkovito izvajanje politik in programov na področju drog, med drugim napotitev na zdravljenje ob pridržanju in ustrezne alternative prisilnim kaznim (kot je izobraževanje, zdravljenje, rehabilitacija, nadaljnja oskrba po zdravljenju in ponovna vključitev v družbo) za storilce, odvisne od drog, kar naj bi prispevalo k preprečevanju kaznivih dejanj in povratništva, izboljšalo učinkovitost in uspešnost kazenskoopravnega sistema ter hkrati zagotavljajo sorazmernost.

IV. Prečna tema: usklajevanje

23. V okviru politik EU na področju drog ima usklajevanje dvojni namen, in sicer naj bi zagotovilo sinergije, komunikacijo ter učinkovito izmenjavo informacij in mnenj v podporo ciljem politik ter hkrati spodbudilo dejaven politični dialog in analiziranje razvoja dogodkov in izzivov na področju drog v EU in na mednarodni ravni.

Usklajevanje je potrebno v institucijah EU, državah članicah, drugih ustreznih evropskih telesih in civilni družbi ter med njimi na eni strani, ter med EU, mednarodnimi organizacijami in tretjimi državami na drugi.

24. Pri usklajevanju so bile določene naslednje prednostne naloge, ki niso navedene po pomembnosti:

- 24.1 Zagotoviti je treba sinergije, usklajenost in učinkovite delovne prakse med ustreznimi državami članicami ter institucijami, telesi, organi in pobudami EU na podlagi načela lojalnega sodelovanja ⁽¹⁾, pri čemer se je treba izogibati podvajanju prizadevanj, hkrati pa zagotoviti izmenjavo informacij, učinkovito izkoriščati sredstva in zagotoviti stalnost ukrepanja med različnimi predsedstvi.
- 24.2 Horizontalna delovna skupina za droge je glavno koordinacijsko telo Sveta na področju drog, zato bi bilo treba njena usklajevalna prizadevanja še okrepiti, tako da bodo upošteevane dejavnosti različnih teles, ki med drugim delujejo na področju drog, kot sta Stalni odbor za operativno sodelovanje na področju notranje varnosti (COSI) in Delovna skupina za javno zdravje. Poleg tega so za uravnotežen pristop k problematiki drog, ki enako odločno obravnava povpraševanje po drogah in njihovo

⁽¹⁾ Člen 4 PEU.

ponudbo, potrebni tesno sodelovanje, interakcija in izmenjava informacij z ustreznimi drugimi pripravljalnimi telesi Sveta, tudi tistimi na področju zunanjega delovanja, in drugimi ustreznimi pobudami EU na področju pravosodja in kazenskih zadev, kazenskega pregona, javnega zdravja in socialnih zadev.

- 24.3 Zagotoviti je treba, da EU in države članice nadalje razvijejo in izvajajo delovne metode in najboljše prakse za multidisciplinarno sodelovanje v podporo ciljem strategije ter jih spodbujajo na nacionalni ravni.
- 24.4 Med vsakim predsedovanjem je treba zagotoviti priložnosti za razpravo o zadevah usklajevanja in sodelovanja, novih trendih, učinkovitem posredovanju in drugem razvoju politik, ki ima dodano vrednost za strategijo EU na področju drog, na primer na sestankih nacionalnih koordinatorjev za področje drog, in te zadeve spremljati in ocenjevati.
- 24.5 Podpirati in spodbujati je treba vsebinsko sodelovanje in udejstvovanje civilne družbe, tudi nevladnih organizacij, ter mladih, uporabnikov drog in uporabnikov storitev pomoči zaradi drog, pri razvoju in izvajanju politik na področju drog na nacionalni ravni, ravni EU in mednarodni ravni. Treba je tudi zagotoviti sodelovanje s Forumom civilne družbe EU o drogah na ravni EU in mednarodni ravni.
- 24.6 Zagotoviti je treba, da EU govori z enim, močnim glasom v mednarodnih forumih, kot je Komisija ZN za droge, in v dialogih s tretjimi državami ter spodbuja celosten, uravnotežen in na dokazih utemeljen pristop k problematiki drog. V tem okviru lahko imajo delegacije EU koristno vlogo pri spodbujanju takega pristopa na področju drog in koherentne razprave o politiki na področju drog.

V. Prečna tema: mednarodno sodelovanje

25. Mednarodno sodelovanje je ključno področje, na katerem EU daje dodano vrednost prizadevanjem držav članic pri usklajevanju politik na področju drog in soočanju z izzivi. Zunanji odnosi EU na področju drog temeljijo na načelih skupne odgovornosti, multilateralizma ter celostnega, uravnoteženega in na dokazih utemeljenega pristopa ter vključevanju razvoja, spoštovanja človekovih pravic, človekovega dostojanstva in spoštovanja mednarodnih konvencij v prevladujočo usmeritev.

26. Cilj strategije EU na področju drog za obdobje 2013–2020 pri mednarodnem sodelovanju je nadaljnja celovita in uravnotežena okrepitev dialoga in sodelovanja med EU ter tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami na področju drog.

27. Strategija EU na področju drog je del splošnega pristopa, ki EU omogoča, da govori z enim glasom na mednarodnem prizorišču in s partnerskimi državami. EU bo še naprej zavezana mednarodnemu sodelovanju in razpravi o temeljih politike na področju drog ter bo dejavno delila dosežke pristopa EU v okviru politike na področju drog, ki uravnoteženo obravnava zmanjševanje povpraševanja po drogah in ponudbe drog ter je utemeljen na znanstvenih dokazih, obveščevalnih podatkih ter spoštovanju človekovih pravic.

Zato je potrebna usklajenost politik in ukrepov na ravni EU, vključno z zunanjim sodelovanjem pri zmanjševanju povpraševanja po drogah – tudi zmanjševanju tveganja in škode –, zmanjševanjem ponudbe drog, alternativnim razvojem, izmenjavo in prenosom znanja ter udeležенostjo državnih in nedržavnih akterjev.

28. EU in njene države članice bi morale zagotoviti, da bodo strategija EU na področju drog in njeni cilji vključeni v splošno zunanjo politiko EU kot del celovitega pristopa, ki popolnoma ter povezano in usklajeno izkorišča raznovrstne politike ter diplomatske, politične in finančne instrumente, ki jih ima na voljo EU. Visoki predstavnik bi moral ob podpori ESZD pospeševati ta proces.

29. EU poskuša z zunanjim delovanjem na področju drog še okrepiti in podpreti prizadevanja tretjih držav, ki se spoprijemajo z izzivi v okviru javnega zdravja, varnosti in zaščite. To bo naredila z uresničevanjem pobud iz te strategije ter sledečih akcijskih načrtov, vključno z alternativnim razvojem, zmanjševanjem povpraševanja po drogah in ponudbe drog ter spodbujanjem in varstvom človekovih pravic, pri čemer bo upoštevala tudi regionalne pobude. Zaradi učinka, ki ga ima proizvodnja drog in trgovanje z njimi na notranjo stabilnost in varnost v državah izvora in v tranzitnih državah, bodo ukrepi usmerjeni tudi zoper korupcijo, pranje denarja in prihodke od kaznivih dejanj, povezanih z drogami.

30. Pri mednarodnem sodelovanju so bile določene naslednje prednostne naloge, ki niso navedene po pomembnosti:

- 30.1 Izboljšati je treba usklajenost notranjih in zunanjih vidikov politik EU na področju drog ter ukrepanje v zvezi s problematiko drog v tretjih državah.
- 30.2 Povečati je treba udeležbo in usklajevanje EU v mednarodnih razpravah o politiki na področju drog, tako v okviru pogajanj z mednarodnimi organizacijami in strukturami, med drugim OZN, G8 in Svetom Evrope, ter v odnosih s tretjimi državami, za kar je treba oblikovati skupna stališča EU, in prav tako je treba zagotoviti učinkovito vlogo v političnem procesu ZN na področju drog.
- 30.3 Zagotoviti je treba, da je mednarodno sodelovanje na področju drog vključeno v splošne politične odnose in okvirne sporazume med EU in njenimi partnerji na nacionalni in/ali regionalni ravni. Odražati bi moralo celosten, uravnotežen in na dokazih utemeljen pristop EU ter vključevati: politični dialog, usklajevanje na področju drog, zmanjševanje povpraševanja (tudi zmanjšanje tveganja in škode) in ponudbe, vključno z alternativnim razvojem in kazenskim pregonom, vključitev politik na področju drog v širši program razvojnega sodelovanja, obveščanje, raziskovanje, spremljanje in ocenjevanje.
- 30.4 Zagotoviti je treba, da so mednarodni odzivi in ukrepanje EU v prednostnih tretjih državah in regijah po svetu celoviti ter da upoštevajo vse razsežnosti fenomena drog ter obravnavajo razvoj, stabilnost in varnost teh držav in regij v okviru okrepljenega partnerstva.
- 30.5 Zagotoviti je treba, da mednarodno odzivanje EU na področju drog temelji na dokazih in vključuje spremljanje razmer in napredka z uporabo različnih orodij za obveščanje, ki jih zagotavljajo Komisija, ESZD, vključno z delegacijami EU, države članice, Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol, Eurojust in Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni v tesnem sodelovanju z Uradom Združenih narodov za droge in kriminal.
- 30.6 S pomočjo okrepljenega sodelovanja, vključno z deljenjem najboljših praks EU ter, če je ustrezno, sodelovanjem v agencijah EU, kot so Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, Europol in Eurojust, je treba zagotoviti, da je podpora državam kandidatkam in morebitnim kandidatkam ter državam, ki sodijo v okvir evropske sosedске politike, usmerjena v gradnjo zmogljivosti za zmanjševanje ponudbe in povpraševanja ter v na dokazih utemeljene, učinkovite in uravnotežene politike na področju drog.
- 30.7 Zagotoviti je treba trajno raven strateškega dialoga in izmenjave informacij o strategijah, ciljnih in ustreznih pobudah v okviru dialoga z mednarodnimi partnerji o problematiki drog na regionalni in dvostranski ravni. Določijo se ključni partnerji na podlagi njihovega statusa pri sodelovanju z EU ter njihovega pomena pri spoprijemanju s svetovnim fenomenom prepovedanih drog, upoštevajo pa so tudi partnerji, ki so se pojavili zaradi razvoja dogodkov na področju drog. Politični dialogi bi morali dopolnjevati druge strukture zunanjega sodelovanja in njihovo učinkovanje ter biti usklajeni z njimi, po potrebi pa bi morali zagotavljati tudi forum za razpravo o prednostnih nalogah sodelovanja in napredka projektov, ki jih financira EU.
- 30.8 Zagotoviti je treba primerno financiranje in strokovno znanje (iz EU in njenih držav članic), tudi z boljšim usklajevanjem, spremljanjem in ocenjevanjem finančne in tehnične podpore, pri čemer si je treba prizadevati tudi za sinergije in v ta namen nenehno skrbeti za uravnoteženo in pregledno zagotavljanje sodelovanja, sredstev ter finančne in tehnične pomoči za ukrepe za zmanjšanje povpraševanja po drogah in ponudbe drog, ki odražajo pristop EU. EU bi si morala prizadevati za zagotavljanje ustreznega strokovnega znanja v delegacijah EU za podpiranje izvajanja ukrepov na področju

drog, usmerjenih v tretje države. V vmesno in končno oceno te strategije EU na področju drog bi moral biti zajet učinek financiranja EU v tretjih državah, Komisija in ESZD pa bi morali državam članicam po potrebi zagotavljati najnovejšo informacije o prednostnih nalogah in napredku financiranja EU v tujini.

30.9 EU in države članice pri zagotavljanju finančne in tehnične pomoči državam izvora zagotovijo predvsem, da programi alternativnega razvoja:

— niso pogojeni, niso diskriminatorni ter da imajo, če je predvidena odprava pridelave, ustrezno zaporedje,

— vsebujejo realne cilje na področju razvoja podeželja in kazalnike za uspeh ter tako zagotovijo, da bodo ciljne skupnosti prevzele odgovornost, in

— podpirajo lokalni razvoj ter pri tem upoštevajo tudi povezavo z dejavniki, kot so človekova varnost, upravljanje, nasilje, človekove pravice, razvoj in prehranska varnost.

30.10 Zagotoviti je treba, da je varstvo človekovih pravic v celoti vključeno v politične dialoge ter v izvajanje in dosežke ustreznih programov in projektov na področju drog.

VI. Prečna tema: obveščanje, raziskovanje, spremljanje in vrednotenje

31. Cilj strategije EU na področju drog za obdobje 2013–2020 za obveščanje, raziskovanje, spremljanje in vrednotenje je prispevati k boljšemu razumevanju vseh vidikov fenomena drog ter učinka ukrepov, s čimer bodo zagotovljeni trdni in vsestranski dokazi za politike in ukrepe. Strategija EU na področju drog za obdobje 2013–2020 naj bi poleg tega prispevala k boljšemu razširjanju rezultatov spremljanja, raziskovanja in vrednotenja na ravni EU in na nacionalni ravni, kar bo povečalo sinergije, zagotovilo uravnoteženo dodeljevanje finančnih sredstev ter preprečilo podvajanje prizadevanj. To je mogoče doseči z uskladitvijo metod, mreženjem in tesnejšim sodelovanjem.

32. Pri obveščanju, raziskovanju, spremljanju in vrednotenju so bile določene naslednje prednostne naloge, ki niso navedene po pomembnosti:

32.1 EU in njene države članice bi morale še naprej vlagati v izmenjavo informacij, zbiranje podatkov in spremljanje, pa tudi v raziskovanje in ocenjevanje razmer na področju drog ter odzivov nanje na nacionalni ravni ter na ravni EU. V to bi morali biti zajeti vsi ustrezni vidiki pojava drog, tudi povpraševanje po drogah in njihova ponudba. Poseben poudarek bi moral biti na ohranjanju in nadaljnjem povečanju zbiranja podatkov in poročanja na podlagi ključnih kazalcev Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami za zmanjšanje povpraševanja po drogah.

32.2 Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami bi moral v okviru svojih pristojnosti še razširiti infrastrukturo znanja in prav tako bi moral še naprej delovati kot osrednji usmerjevalec, podpornik in dejavnik obveščanja, raziskovanja, spremljanja in vrednotenja na področju prepovedanih drog v EU. Še naprej bi moral zagotavljati pravočasne, celovite in vsestranske analize razmer na področju drog v Evropi in odzivanja nanje ter sodelovati z drugimi ustreznimi agencijami, med drugim, če je potrebno in ustrezno, Evropskim centrom za preprečevanje in obvladovanje bolezni, Evropsko agencijo za zdravila ter Svetovno zdravstveno organizacijo za Evropo.

32.3 Europol bi si moral še naprej prizadevati za zbiranje in analiziranje informacij na področju organiziranega kriminala, povezanega z drogami, države članice pa bi mu morale posredovati ustrezne informacije. Prav tako bi moral še naprej zagotavljati redno pripravo poročil o oceni ogroženosti (npr. EU SOCTA) zaradi organiziranega kriminala v EU, povezanega z drogami.

- 32.4 Države članice ter institucije in agencije EU bi morale povečati zbiranje informacij in podatkov o vseh vidikih ponudbe drog, tudi o trgih drog, kaznivih dejanjih, povezanih z drogami, in zmanjšanju ponudbe drog, da bi tako izboljšale analiziranje in utemeljeno odločanje. Države članice, Komisija, Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, po potrebi pa tudi druge agencije EU bi morale sodelovati in tako izboljšati zbiranje podatkov in razvoj znanstveno podprtih kazalnikov, pomembnih za politike.
- 32.5 Institucije in telesa EU ter države članice bi morale izboljšati zmogljivosti za odkrivanje in ocenjevanje pojavljanja novih psihoaktivnih snovi, sprememb vedenjskih vzorcev pri uživanju drog ter izbruhov epidemij, pa tudi drugih novih trendov, ki ogrožajo javno zdravje in varnost, ter za hitro in učinkovito odzivanje nanje. To je med drugim mogoče doseči z okrepitvijo veljavne zakonodaje EU, izmenjavo informacij, obveščevalnih podatkov, znanja in najboljših praks.
- 32.6 Države članice ter institucije in agencije EU bi morale spodbujati in podpirati raziskave, vključno z uporabnimi raziskavami, novih psihoaktivnih snovi, zagotavljati pa bi morale tudi sodelovanje in usklajevanje med mrežami na nacionalni ravni in na ravni EU, da bi poglobili razumevanje tega pojava. Ob tesnem sodelovanju z Evropskim centrom za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami bi bilo treba okrepiti spremljanje na tem področju. Poudarek bi bilo treba nameniti zlasti razvoju forenzičnih in toksikoloških zmogljivosti ter večji razpoložljivosti epidemioloških podatkov.
- 32.7 Države članice bi si morale še naprej prizadevati za ohranjanje uspeha, doseženega v EU pri spremljanju in izmenjavi informacij, tudi prek mreže nacionalnih kontaktnih točk Reitox, hkrati pa bi morale podpirati nadaljnji razvoj standardiziranega zbiranja in analiziranja podatkov na področju povpraševanja po drogah in njihove ponudbe v EU.
- 32.8 Glede na finančna sredstva je treba zagotoviti zadostno financiranje raziskovalnih in razvojnih projektov na ravni EU in na nacionalni ravni, povezanih z drogami, tudi prek finančnih programov EU za obdobje 2014–2020. V projektih, podprtih na ravni EU, bi bilo treba upoštevati prednostne naloge strategije in akcijskih načrtov, njihov rezultat pa bi morala biti jasna dodana vrednost na ravni EU, zato bi morali zagotavljati skladnost in sinergije ter preprečevati podvajanje v programih in med telesi EU.
- 32.9 Institucije in organi EU ter države članice bi morale priznati, da je znanstveno ocenjevanje politik in posredovanja (usmerjeno v dosežene rezultate) ključno za okrepitev pristopa EU k drogam, in spodbujati njegovo uporabo na nacionalni in mednarodni ravni ter na ravni EU.
- 32.10 Zagotoviti in izboljšati je treba usposabljanje ljudi, ki se poklicno ukvarjajo z vprašanjem drog, tako na področju zmanjševanja povpraševanja po drogah kot tudi njihove ponudbe.
-